ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce J. P., proti žalované České správě sociálního zabezpečení, Křížová 25, 225 08 Praha 5, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 4. 2002,

takto:

I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 2. 4. 2002 se zrušuje pro vady řízení.

II. Věc se vrací žalované k dalšímu řízení.

III. Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení.

IV. Žalobci se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

Žalobou napadeným rozhodnutím zamítla žalovaná žádost žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce podle procesních předpisů účinných do konce roku 2002 opravný prostředek, který byl předložen Vrchnímu soudu v Olomouci v červnu 2002; po provedení přípravných úkonů však již tento soud o věci samé nerozhodl; podle přechodných ustanovení k reformě správního soudnictví byla věc předána Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení řízení (§ 129 odst. 2 a § 132 soudního řádu správního). Nejvyšší správní soud proto poté v řízení pokračoval, jako by byla podána žaloba proti správnímu rozhodnutí, a protože

žádný z účastníků netrval na nařízení jednání, rozhodl o věci bez toho, aby jednání nařizoval.

Žalobce namítl, že rozhodovací důvod, o který žalovaná opřela zamítavé rozhodnutí, že totiž žalobce nebyl ve vazbě ani ve výkonu trestu odnětí svobody, není dán. Uvedl, že v době služby u vojenských technických praporů byl zatčen 14. 4. 1953 (pro trestný čin snižování vážnosti prezidenta republiky), převezen do vojenského vězení, kde byl asi deset až čtrnáct dnů a poté eskortován do vojenského vězení N. V. P. (zkratka není z podání jasná, pravděpodobně „n. v. p.“) na H. (do tzv. „domečku“), odkud byl propuštěn 31. 7. 1953 ještě s dalšími vojíny. Poukázal na to, že potřebné dokumenty není možno opatřit z Vojenského historického ústavu, kde jsou uloženy listiny jen do roku 1952. Proto připojil prohlášení dvou bývalých vojáků (O. Ch. a Z. K.).

Z tohoto prohlášení (je založeno ve spise žalované ve fotokopii) se podává, že J. P. byl koncem května (rukou - neznámo čí - přepsáno na „března“) eskortován do NVP P. – H., že důvody eskortování a důvody vazební jsou zřejmé z kopie přiložené žaloby, a že zpět k útvaru PTP byl J. P. převelen z NVP asi za 3 - 4 měsíce. Dále oba podepsaní uvedli, že ve věci J. P. vypovídali jako svědci. Dále spis obsahuje fotokopii žaloby nižšího vojenského prokurátora ze dne 11. 6. 1953, podle které se žalobce a vojín J. H. dopustili dne 14. 3. 1953 v souvislosti s úmrtím Klementa Gottwalda trestného činu snižování vážnosti prezidenta republiky. Ohledně žalobce uvádí žaloba, že „t. č. koná službu u svého útvaru“ (u J. H. tato doložka chybí). V důkazních návrzích žaloby se navrhuje „předvolati oba obviněné k hlavnímu líčení od PSP 22/P Kladno“.

Dále je v kopii založen rozsudek Nižšího vojenského soudu v Praze ze dne 31. 7. 1953, jímž byli oba obvinění odsouzeni k trestu odnětí svobody v trvání čtyř měsíců nepodmíněně. Také v rozsudku se uvádí, že oba obvinění „konají službu u svého útvaru“. Za rozsudkem je připojena doložka, z níž je patrné, že rozsudek nabyl právní moci dnem vyhlášení, a dále, že usnesením ze stejného dne (31. 7. 1953) byl trest odnětí svobody oběma odsouzeným amnestován (amnestie prezidenta republiky ze dne 4. 5. 1953).

Žaloba i rozsudek jsou jak uvedeno založeny v kopiích, pořízených zřejmě Vojenským historickým ústavem.

Konečně jsou založeny dvě fotokopie rehabilitačního usnesení Vojenského obvodového soudu v Praze z 21. 12. 1990 (sp. zn. Rtv 265/90), z nichž v jedné (pravděpodobně před kopírováním pozměněné) se uvádí, že žalobce ve výkonu vazby a trestu odnětí svobody byl, ve druhé se uvádí, že nebyl; dalším pro věc podstatným dokumentem je potvrzení Vězeňské služby ČR ze dne 8. 3. 2002, podle které J. P. není veden v centrální evidenci.

Žaloba je důvodná. Skutkový stav, který vzala žalovaná za základ svého rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění a důvody, o které se rozhodnutí opírá, nejsou dostatečné.

Dokazování, které bylo provedeno, nevycházelo z originálních dokumentů, ač je zřejmé, že ze soustředěných důkazů plynou zřetelné rozpory. Podle sdělení Vojenského historického ústavu z 8. 10. 1991, které je rovněž v kopii založeno ve správním spisu, neexistují v ústavu archívní dokumenty vojenské věznice v Praze z roku 1953, a není patrno, kde vlastně jsou uloženy. V tomtéž sdělení (adresováno Okresní správě sociálního zabezpečení ve Frýdku - Místku) se uvádí, že byly zhotoveny fotokopie rozkazů 57. PTP, kde je uveřejněn rozsudek a „odeslání jmenovaného k hlavnímu líčení“. Součástí spisu tyto dokumenty nejsou, ač je zřejmě měla okresní správa, kde žalobce svou žádost podával, k dispozici, byť i nejspíše v jiném spise z doby před deseti lety.

Všechny zmíněné rozpory je třeba dalším řízení řádným dokazováním odstranit. Za tím účelem žalovaná opatří originály původního trestního spisu z roku 1953 i spisu rehabilitačního k věci se vztahujících, zjistí, kde se nalézají archivní materiály vojenské věznice v Praze z roku 1953 a opatří si z nich věrohodnou zprávu, a vyslechne jako svědky také obě osoby, jichž se žalobce v opravném prostředku dovolává (O. Ch. a Ing. Z. K.), případně i osoby další, ukáže-li se toho potřeba. Vyslechne i žalobce k rozdílům mezi oběma předloženými kopiemi rehabilitačního usnesení, nahlédne do originálu rehabilitačního usnesení v držení žalobce, přičemž jej před výslechem bude třeba poučit i o trestní odpovědnosti za padělání a pozměňování veřejné listiny.

Protože se žalovaná s rozpory v dosud soustředěných důkazech nijak nevypořádala (naříkané rozhodnutí neuvádí, proč důkazy svědčící pro nárok jsou považovány za vyvrácené), dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že dosavadní řízení trpí takovými vadami, pro které je namístě napadené rozhodnutí zrušit a věc vrátit žalované k dalšímu řízení [§ 76 odst. 1 písm. a) a b) soudního řádu správního].

O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 s. ř. s. tak, že žalobci právo na náhradu nákladů nepřiznal, neboť žalobce náklady nežádal a podle obsahu spisu mu v řízení před soudem náklady ani nevznikly. Žalovaná právo na náhradu nákladů řízení nemá, protože ve věci neměla úspěch.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 29. srpna 2003

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu